

Vietvārdu izmantošanas kārtība

Oficiālos vietvārdus un oficiālos paralēlnosaukumus lieto tur, kur nepieciešama precīza, ātra atbilstošā objekta identifikācija – normatīvajos aktos, iestāžu lietvedības dokumentos, valsts nozīmes reģistros, ceļa zīmēs u. c.

Arī neoficiālos vietvārdus var lietot:

- ja attiecīgajam ģeogrāfiskajam objektam oficiālais vietvārds nav piešķirts,
- ja tas veicina kultūrvēsturiski vērtīga vietvārda saglabāšanu,
- speciālajās un tematiskajās kartēs,
- visās kartēs līdzās oficiālajam vietvārdam.

Neoficiālo vietvārdu lietošana nedrīkst maldināt sabiedrību.

Vietvārdu uzkrāšana un publiskošana

Latvijas Vietvārdu datubāzē tiek uzkrāta vietvārdu informācija, kas nepieciešama ģeodēziskās un kartogrāfiskās darbības veikšanai, kā arī pētījumiem lietišķās toponīmikas jomā (153 700 vietvārdu). Datubāzes publiskā versija brīvi pieejama LĢIA vietnē <http://vietvardi.lgia.gov.lv>.

Valsts Adrešu reģistrā tiek uzturēti oficiālie adresācijas objektu nosaukumi. Adrešu dati brīvi pieejami Valsts zemes dienesta portālā www.kadastrs.lv (>535 000 adresācijas objektu nosaukumu).

LU Latviešu valodas institūts vāc, apkopo un glabā vietvārdus un ar tiem saistīto kultūrvēsturisko un lingvistisko informāciju **Latvijas vietvārdu kartotēkā** (1 000 000 vienību).

Atzinumus, izziņas un konsultācijas vietvārdu jomā sniedz

► Valsts valodas centrs

(<http://www.vvc.gov.lv>, e-pasts info@vvc.gov.lv)

- sniedz atzinumu par vietvārda atbilstību Vietvārdu informācijas noteikumu prasībām.

Valsts valodas centra atzinums ir saistošs vietvārdu piešķirēj institūcijām.

► Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūra

(<http://www.lgia.gov.lv>, e-pasts info@lgia.gov.lv)

- sniedz atzinumu par vietvārda saistību ar konkrētu ģeogrāfisko objektu un tā atrašanās vietu

► LU Latviešu valodas institūts

(<http://www.lulavi.lv>, e-pasts latv@lza.lv)

- sniedz informāciju par vietvārda cilmi, izrunu, rakstību, vēsturi, atveidi.

Citi normatīvie akti, kas saistoši darbā ar vietvārdiem

- ◆ Valsts valodas likums (spēkā no 01.09.2000.)
- ◆ Ģeotelpiskās informācijas likums (13.01.2010.)
- ◆ Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likums (31.12.2008.)
- ◆ Adresācijas noteikumi (11.12.2015.)
- ◆ Dažādu nozaru normatīvie akti, piem., Likums par pašvaldībām (09.06.1994.), Dzelzceļa likums (01.11.1998.) u. c.

Informāciju sagatavoja

LĢIA Ģeodēzijas un kartogrāfijas departamenta
Kartogrāfijas nodaļas Toponīmikas laboratorijā

Foto no LĢIA Ģeoinformācijas sistēmu un informācijas tehnoloģiju departamenta Rietumu nodaļas, kā arī O. Kovaļevskas, M. Šternas, V. Strautnieces, S. Kalvānes, E. Lapsas personīgā arhīva

Ojāra Vācieša iela 43, Rīga, LV-1004
Tālr. 29449690, e-pasts info@lgia.gov.lv

Sakārtoti ģeogrāfiskie nosaukumi
kartēs, ģeotelpiskajos datos un ainavā

Vietvārdu informācijas noteikumi

Ministru kabineta noteikumi Nr. 50
Spēkā no 04.02.2012.

<http://likumi.lv>

Vietvārdu informācijas noteikumi nosaka vietvārdu veidošanas, piešķiršanas, maiņas, apstiprināšanas, uzkrāšanas, publiskošanas, izmantošanas, saglabāšanas un aizsardzības kārtību.

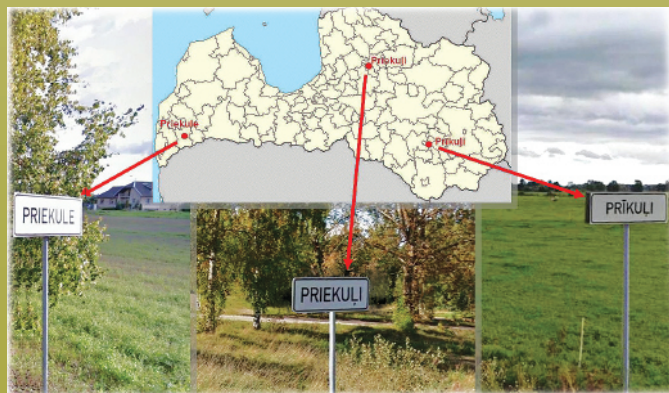
Vietvārds ir vietas nosaukums. Tas var būt gan dabas objekta, gan apdzīvotas vietas vai cita ģeogrāfiska objekta nosaukums.

Viena nosaukuma trīs varianti ceļa norādēs

Daudziem objektiem ir vairāki nosaukumi vai to varianti, atšķirīgas pieraksta formas. Mēdz būt arī līdzīgi nosaukumi vairākiem objektiem.

Tādēļ **objekta viennozīmīgai atpazīšanai**, īpaši oficiālā saziņā un kartēs, nepieciešama viena konkrēta nosaukuma un noteiktas pieraksta formas izvēle un tās konsekventa lietošana. To nodrošina, piešķirot vietvārdam **oficiālu statusu**.

Līdzīgi apdzīvoto vietu nosaukumi dažādos Latvijas novados (attēli no google.lv/maps)

Vietvārda statuss

Oficiāls vietvārds – ģeogrāfiskā objekta nosaukums, kas tam piešķirts normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.

Oficiāls paralēlnosaukums – praksē lietots cits vietvārds, kas piešķirts ģeogrāfiskajam objektam normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā un kuru var lietot kopā ar oficiālo vietvārdu.

Neoficiāls vietvārds – jebkurš cits ģeogrāfiskā objekta nosaukums, tai skaitā vietvārda reģionālās un lokālās fomas.

Oficiāla vietvārda un paralēlnosaukuma kritēriji

Par oficiāliem vietvārdiem izvēlas ģeogrāfisko objektu nosaukumus, kas iekļaujas latviskajā kultūrvēsturiskajā tradīcijā, atbilst latviešu valodas un Latvijas vēstures tradīcijām, kā arī nerada pārpratumus objekta viennozīmīgā identificēšanā.

Paralēlnosaukums var būt:

- ▶ vietvārds lībiešu valodā;
- ▶ kultūrvēsturiski nozīmīgs vārds vai vietvārda vietējā, attiecīgajam novadam raksturīgā forma;
- ▶ vietvārds, kas nodrošina objekta labāku atpazīstamību.

Oficiālos paralēlnosaukumus apkopo Vietvārdu datubāzē, bet neregistrē Valsts adrešu reģistrā.

Kultūrvēsturiski vērtīgie vietvārdi un to aizsardzība

Vietvārdi ir Latvijas kultūras mantojums. Nepamatoti pārdēvējumi, kā arī atšķirību nivelēšana starp kultūrvēsturiskajiem novadiem nav pieļaujami. Arī ārvalstu vietvārdu tradicionālie latviskie atveidojumi ir šī kultūras mantojuma daļa.

Valsts valodas centrs apstiprina un aktualizē kultūrvēsturiski nozīmīgo vietvārdu sarakstu.

Pašvaldības var veidot vietējas nozīmes aizsargājamo vietvārdu sarakstus.

Tiesības piešķirt oficiālos vietvārdus

Oficiālos vietvārdus ģeogrāfiskajiem objektiem piešķir un apstiprina vietvārdu **piešķirēj institūcijas**:

- ▶ **Satiksmes ministrija** publiskā transporta objektiem (autoceļiem, lidostām, pieturām, ostām, bākām) un jūras navigācijā būtiskiem dabas objektiem, **Zemkopības ministrija** mežniecībām, **Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija** karjeriem, **Kultūras ministrija** valsts aizsargājamiem kultūras pieminekļiem;
- ▶ **republikas pilsētu pašvaldības, plānošanas reģioni** – sabiedriskā transporta pieturvietām u. tml.;
- ▶ **vietējās pašvaldības** – ciemiem, viensētām, nekustamajiem īpašumiem, pilsētu un ciemu daļām, dīķiem, ūdenskrātuvēm, mazajām hidroelektrostacijām, parkiem, kapsētām, vietējas nozīmes dabas un kultūras pieminekļiem u. tml.;
- ▶ **Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūra (LĢIA)** – dabas objektiem, kuru viennozīmīgai identificēšanai nepieciešams vietvārds ar oficiālu statusu.

Katrai vietvārdu piešķirēj institūcijai ir pienākums nodrošināt tās piešķirto oficiālo vietvārdu pieejamību lietošanai.

Privātpersonu un iestāžu tiesības un pienākumi

– tiesības iesniegt piešķirēj institūcijām priekšlikumus par oficiālo vietvārdu vai paralēlnosaukumu piešķiršanu vai rakstības formas precizēšanu. Vietvārda rakstības formas precizēšana **neprasa īpašumtiesību un personu apliecinošo dokumentu maiņu**;

– tiesības iesniegt priekšlikumus konkrēta vietvārda iekļaušanai kultūrvēsturiski nozīmīgo vietvārdu sarakstā;

– pienākums saglabāt to īpašumā vai valdījumā esošo ģeogrāfisko objektu kultūrvēsturiski nozīmīgos nosaukumus.